

„A MŰGYŰJTÉS SZEMÉLYES ETIKAI ÉS ESZTÉTIKAI VÁLASZTÁS EGY ADOTT KORBÓL”

Doszpod József műgyűjtővel Ébli Gábor beszélget

Közel harminc éve gyűjt a huszadik századi magyar festészetből. Gyűjteményének íve klasszikus mesterektől – mint Ferenczy Károly vagy Koszta József – ma élő művészekig – mint Ujházi Péter vagy Dienes Gábor – terjed. A modern magyar festészet különböző generációiból főműveket választott Mednyánszky Lászlótól, Czigány Dezsőtől, Bernáth Auréltól, Egry Józseftől, Korniss Dezsőtől, Kondor Bélától. Nemcsak a festészetet, hanem a kispasztikát és a grafikát is kedveli: tudatosan gyűjtötte például Nagy István szénrajzeit és pasztelljeit.

– Széles körben gyűjt kortárs irányzatokból: úgy Kovács Pétertől, Tölgy-Molnár Zoltántól, mint Kokas Ignáctól vagy ef Zámbo Istvántól. Ugyanazon korból különböző felfogású művek élnek itt egymás mellett: kései Czóbel Béla – Deim Pál vagy Bartha László társaságában; Kárpáti Tamás – Bukta Imre mellett. A képek felfüggesztése kapcsolatokat is sugall, például Tóth Menyhért és Schéner Mihály, vagy Gaál József és Földi Péter között. Személyes ízlése alakította ki az anyagot, amely így több művész esetében is más értékelést tükröz, mint a művészettörténeti-kritikusi ítélet. Hogyan kezdődött e szerteágazó gyűjtemény története?

– Gyermekkorai szenvedélyem volt mindenféle tárgyak – például bélyegek, játékgurák – gyűjtése. Érdeklődésem azután már fiatalon a népi kerámia felé fordult. Pécssett nőttem fel, s így rendszeresen jártam az autentikus népi kerámia éves kiállításaira Siklóstra. Az ország különböző vidékeinek stílusát felölelő anyagom alakult ki, amelyet máig is szeretek, bár már nem tartom együtt a festményekkel. A kerámiagyűjtés alatt hamar elkezdtem érdeklődni a képzőművészet iránt is. Pécssett a hatvanas évektől már működött a Modern Magyar Képtár, amelynek zömmel magángyűjteményekből származó anyaga kiváló volt. Rendszeresen jártam a múzeumba, majd Budapestre költözésem után még szélesebbre nyílt előttem a világ. A főváros inspiráló közegében a szellemi élet és a művészet új dimenzióit ismertem meg, orvosként a jövedelmem is nőtt, s ekkor kezdtem el gyűjteni.

– *Mennyire kedvezett ez az időszak a magángyűjtésnek?*

– Utólag látható, hogy nagy szerencsével egy páratlan gyűjtői lehetőségeket rejtő korszak utolsó éveibe csöppentem bele. A világháború utáni évtizedekben a modern festészetnek nagyon alacsony volt az értéke, s ez éppen a hetvenes évek második feléig tartott: a korszak utolsó négy-öt évét sikerült már gyűjtőként megélnem. Egyszerű újsághirdetésekből kínálták a modern magyar művészet legjobb alkotóinak munkáit. Elsőrangú művek voltak még ekkor magánkézben, gyakran nem is gyűjtőknél, hanem a háború előttről megmaradt, családi darabként. A gyűjteményem muzeális értékű anyagának zöme így került hozzám; hirdetések nyomán, a legváratlanabb környezetben találtam remekművekre.

– *Milyen anyagi értéke volt ekkor a műveknek?*

Czigány Dezső: *Csendélet*, 1910-es évek

– A művek értékéhez képest az árak igen nyomott volt. Különösen a mai műtárgypiaci összegek tükrében emlékezetes és fájó példa erre két elszalasztott főmű története: még a nyolcvanas évek elején is háromszázezer forint körüli összegért vehettem volna meg a modern magyar festészet két olyan távoli kulcsfigurájának, mint Szinyei Merse Pál, illetve Kondor Béla egy-egy remek darabját. A hirdetések mellett volt néhány tisztességes képügynök is, akik lakásra hozták a felkínált muzeális értékű darabokat. Egyikük családjában apáról fiúra szállt ez a foglalkozás. Az ország minden részébe jártak a képekkel: tíz-tizenöt képpel elindultak Budapestről vidékre, olyan városokba, ahol köztudottan erős volt a műgyűjtés – mint például Szeged vagy Baja –, s ott felkeresték a potenciális vásárlókat. Amikor jól ment nekik, kibéreltek egy napra egy taxit, s azzal tették meg ezt a körutat, később busszal mentek. Aukciókon is lehetett vásárolni, bár én ritkán jártam, inkább érdeklődőként. Egyedül egy Kmetty János-képet vettem aukción régebben, amikor a hivatalos műkereskedelem még csak a Bizományin keresztül zajlott, s a BAV-aukciók a MOM-székházban voltak.

– A hetvenes évek végén, hirdetések útján, mennyire tervszerűen gyűjtött?

– Eleinte inkább csak arra törekedtem, hogy minél több művet vegyek, ahogy anyagi erőm engedte. Közben azonban egyre több művészettörténeti munkát olvastam, bejártam még tanszéki előadásokra is, s megbízható lexikális tudásom alakult ki. Így formálódott az ízlésem is: megváltam számos korábban szerzett műtől, például a nagybányai képektől. Volt egy-egy képem Glatz Oszkártól vagy Perlmutter Izsáktól, de ezek hamar elkerültek tőlem. Az ilyen, kezdeti kísérletezésen minden gyűjtő átesik. Ugyanígy múltékonynak bizonyult a gödöllői festőiskola iránti érdeklődésem. Megragadott egy időben Fényes Adolf képeinek ereje is, azután mégis elcseréltem őket, mert nem éreztem őket hozzám tartósan közelinek.

– Milyen alkotásai voltak a két világháború közötti művészetből?

– Egy ideig Kádár Béla és Scheiber Hugó látványos, ma nagyon népszerű képei is vonzottak, de azután túlléptem a világukon. Kádár és Scheiber dekoratív – egyfajta *art deco* – festészetét a nyolcvanas évek végéig nem igazán becsülték művészettörténészek vagy gyűjtők. Mai sikerüket a kilencvenes évek erre épülő műkereskedelmi szempontjainak és egy új gyűjtői ízlésnek köszönhetik. Hasonlóan két nagyon festői, színekben gazdag Aba-Novák Vilmos-képem is volt, de

harsány plakátjellegüket egy idő után már az ízlésemről távol esőnek éreztem. Ugyanígy lefutott a Vaszary iránti érdeklődésem is, holott a korábban nálam lévő, *Parkban* című képe főmű. A gyűjtés tanulási folyamat, s ezt utólag sem szabad tagadni.

Nagy István: *Erdélyi falu*, 1923

– *A korai vételekből azonban számos mű máig is fontos maradt gyűjteményében.*

– Sőt a művek megszerzéséhez tartozó történet is része maradt a gyűjtemény mai lelkületének. Tihanyi Lajosnak ezt az 1904-es képét például hirdetés alapján találtam meg. Mellette lógott Szőnyi Istvánnak egy gyönyörű, nagy képe is. Nagyon tetszett, de az adott pillanatban nem tudtam megvenni. Mire visszatelefonáltam, már elvitték – Kádár Jánosnak vették meg ajándékba hivatalos képfelhajtók. A Szőnyi-kép szerepelt is néhány éve a Kádár-aukción. Ekkoriban, hirdetés nyomán került hozzám ez a Rippl-Rónai női portré és Hollósy Simonnak ez a késői tiszatécsői utcaképe is.

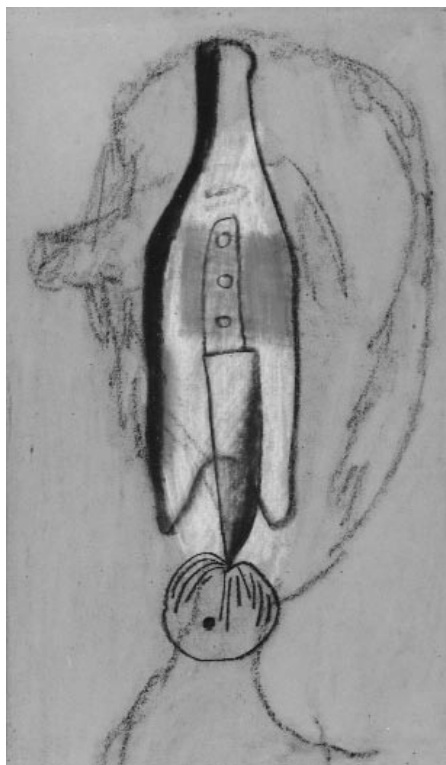
– *Ekkor szerezte meg Rudnay Gyula és Czigány Dezső egy-egy remekművét is?*

– Rudnayt, az általános vélekedéssel szemben, kifejezetten modern mesternek tartom: idehaza talán csak azért nem ismerik el elég-gé, mert nem a nálunk megszokott franciás piktúrát, hanem az olasz

szemléletet követte. Czigány Dezsőnek ezt a nagy, cézanne-os képét – amelyet addig lappangóként tartottak nyilván – szintén hirdetés nyomán leltem meg: a hirdetést feladó konyhájában függött, egy Kohán György-mű mellett. Boldogan vettem meg a Czigány-képet, az ára is igen szerény, összesen húszezer forint volt. Két hét múlva egyébként a Kohán-képért is visszamentem, de egy orvos gyűjtő kolléga már elvitte. Így gyakran a véletlen és türelmes keresés kellett a művek megszerzéséhez.

– *Honnan származik ez a Mednyánszky-képe?*

– Ez az első világháborús menetszlopot ábrázoló nagyalakú kép egy kisebb gyűjteményből származott, míg ezt a csavargófejet – szintén ezekben az években – Hidas László gyűjteményéből tudtam egy kedvező alkalommal megvenni. A Hidas-gyűjtemény talán a második világháború utáni legszebb modern magyar festészeti anyag volt: nemcsak kiváló Rippl-Rónai-képek szerepeltek benne, hanem számos Csontváry és Paál László is.

Vajda Lajos: *Üveg, kés, paradicsom*, 1937

– *Szoros kapcsolatba került egy különös történetű magángyűjtővel is.*

– Fábián Lajos Kiskunmajsán volt körzeti orvos, gyűjteménye az ötvenes években alakult ki. Közvetlenül a világháború után óriási volt a mozgás a modern magyar műtárgyanyagban, hiszen a társadalmi átrendeződés nyomán sokan voltak kénytelenek megválni értékeiktől. A világháború előtti időszak egyik jeles műkereskedője, Selinkó Géza egy ideig még fenntartotta galériáját, majd a lakásán árult képe-

ket. Fábián hétvégenként járt fel hozzá Budapestre, s rendszeresen vett tőle képeket, versenyezve a műgyűjtésben a másik helyi körvossal, Kováts doktorral. Selinkónak igen széles anyaga volt, hiszen a két világháború között a Fränkel galéria vidéki ügynöke volt, felszámolásra került magángyűjteményekből is válogathatott, s személyesen is igen közel állt a Gresham-kör olyan művészeihez, mint Bernáth Aurél vagy Szőnyi István. Selinkó anyagának jeles darabjai kerültek Fábiánhoz, aki a hetvenes évek végétől kénytelen volt megválni főművektől, amelyek így hozzám kerülhettek.

– *Milyen művek jutottak így a gyűjteményébe?*

Egry József: *Vízparton*, 1942

– Ilyen Farkas Istvánnak ez a Párizsban 1932-ben festett képe, amelyet Fábián a sufiban tárolt, s nem tartott sokra – talán mert restaurálásra szorult. A lapangó képek közé tartozott, mígnem a Nemzeti Galéria közzé nem tett a lapokban egy felhívást, hogy műveket keres a nagy Farkas István-kiállítására. Mivel akkor külföldön voltam, a kisebbik fiam telefonált be a múzeumba, s a kiállítás rendezője boldogan tudta meg, hogy a kép itt van. A katalógusból csak azért maradt ki, mert a fotózáshoz már késő volt. Kiskunmajsáról került hozzám Gu-

lácsy Lajosnak egy remeke és Ferenczy Károly *Kertben* című főműve is. A Ferenczy-kép a századelőn báró Kohner Adolf magángyűjteményében volt, amelyet 1934-ben árvereztek el; ekkor vette meg Selinkó, s tőle a háború után Fábián. Kiskunmajsáról került hozzám ez a Koszta József-kép is: mint a hátán lévő kiállítási vignetta igazol-

ja, ez a női portré szerepelt a Károlyi Mihály akkori párizsi nagykövetségünk által az 1947-es brüsszeli nagy kiállításra válogatott tíz magyar kép között. Károlyi egyébként tudott akkor már Gerlóczy Gedeonról, aki megmentette Csontváry képeinek javát, s így Brüsszelbe kölcsön is kért négy Csontváry-képet, ezek társaságában szerepelt ez a Koszta. Tanulságos adalék a magyar művészet nyugat-európai befogadásához, hogy a brüsszeli kiállításon a Koszta-képet nagyobb érdeklődéssel nézték a Csontváry-vásznaknál. A nyugati közönség „magyaros” képeket keresett. S ez a Koszta eközben egy igen érzékeny, finom színhatású arckép is.

Gadányi Jenő: *Dinnyés csendélet*, 1954

– *Milyen más csomópontokat jelöl ki gyűjteménye a klasszikus modern magyar művészetből?*

– A második világháború előtti művészetből számos Nagy István-mű került hozzám, és örömmel vettem Derkovits-képet is. Egy ideig egy Ámos Imre asztali csendéletem is volt, bár attól később megváltam a felzaklató hatása miatt. A szentendrei festészetből máig nagyra becsülöm Vajda Lajos és Korniss Dezső eredeti programját. Ahogy ez a két fiatal tehetség a harmincas években nekilátott Bartók elképzelését a

képzőművészetben megvalósítani, az igen nagy értéket hozott létre. Ezért is vettem meg Korniss két korai képét a nyolcvanas években. Közülük különösen kötődöm a *Szentendrei motívum I.* című műhöz.

– *Hogyan ítéli meg a szentendrei művészet későbbi fejlődését?*

Gruber Béla: *A szanatórium szobaablaka*, 1963

– Néhány Vajda-kulcsmű mellett gyűjteményemet nem szélesítettem a szentendrei festészet más vonulatai felé. Becsültem a későbbi szentendrei alkotók munkásságát, de nem éreztem magamhoz sze-

mélyesen közel állónak. Jól ismertem például Bálint Endrét, s elismertem, ahogy más gyűjtők átfogó anyagot szereztek a munkásságából, de a saját gyűjteményembe nem éreztem beleillőnek. Kételyeim voltak Bálint egyes ötleteinek eredetiségét illetően is: az égetett kép technikáját például egy díszlettervező kollégájától tanulta, azután sajátjaként aratott vele sikert. Ugyanakkor kezdetektől a korai szentendrei program hiteles megújításának éreztem a Vajda Lajos Stúdió több alkotójának szándékait. Különösen szeretem ef Zámbó István és feLugossy László munkáit.

– *Ezzel párhuzamosan gyűjtött már a modern magyar festészet más későbbi hullámaiból is?*

– Kondor Béla két műve Várkonyi Zoltán, a jeles filmrendező és színigazgató gyűjteményében szerepelt, s halála után, Szemere Verától került hozzám. Máig sajnálom, hogy nem met mondtam viszont Kondor diptichonjára, a Hieronimus Bosch műve ihlette *A pokol tornácán* című képre. Ez Köves Oszkár második gyűjteményének dísz volt. Köves első nagy gyűjteményét Magyarországon hagyta, amikor az Egyesült Államokba távozott, ahová csak mintegy tucat Czóbel-képet vihetett magával. Amikor ezek értékét felél-

Kondor Béla: *Gitaros nő*, 1967

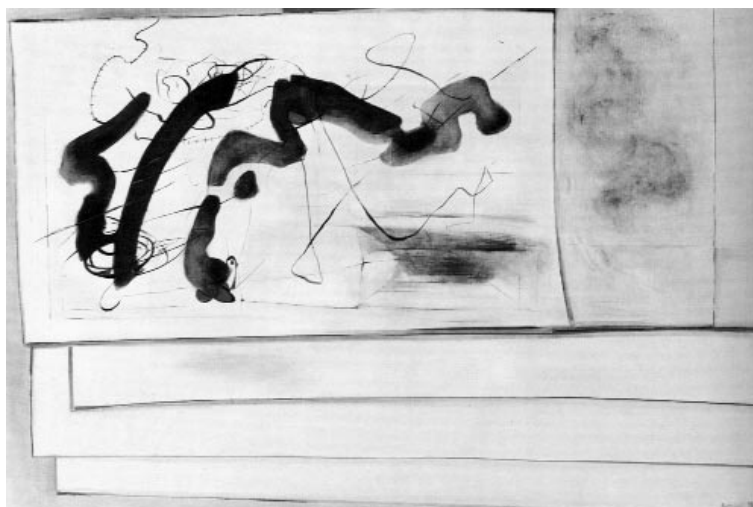
te, s hazajött, újabb elsőrangú gyűjteményt állított össze. Egymástól függetlenül megkért művészettörténészeket, hogy állítsák össze a tíz legjelentősebb élő magyar festő listáját, s a közös választások révén kijelölt művészekről vett művek alkották második gyűjteményét. Nagy türelemmel barátkozott a művészekkel, tisztességes árat fizetett a képekért, de nem is adta főműveknél alább. Így maradtak azután özvegyénél Kondor, Bálint, Ország Lili, Czóbel vagy Tóth Menyhért kiváló művei. Sokat tanultam ebből a gyűjteményből, de végül

alig vettem egy-egy művet: Ország Lili művészete nem állt közel hozzám, míg Czóbel vagy Tóth Menyhért számomra fontos képeihez közvetlenül is hozzájutottam.

– *A nyolcvanas években élő művészekkel már személyes kapcsolata is kialakult?*

– Ennek egyik helyszíne Győri Lajos Gulácsy Galériája volt, ahol hétvégenként klub működött. Művészek – mint Vén Emil, Bencze László, Kántor Andor, Bálint Endre, Szántó Piroska, Kokas Ignác vagy Papp Oszkár – és gyűjtők találkoztak, beszélgettek itt: nagyon közvetlen volt a légkör. Győri sok fiataalt megfertőzött a gyűjtés szenvedélyével, s meg is tanította őket ennek fortélyaira. A művészek örültek a részletre történő vásárlásnak, s a gyűjtők barátként, nem rivalisként figyelték egymást.

– *Egy másik, ismert gyűjtői és művészi baráti kör volt a „Vén Buda asztaltársaság”.*

Bartha László: *Baljós jelek*, 1984

– Ez eredetileg Rácz István kezdeményezése volt, akinek gyűjteményéből sokat tanultam. Sőt, ez a finom Gadányi Jenő-kép az ő gyűjteményéből származik. Rácz szakmailag és emberileg egyaránt igen jó „műértő” társaságot hívott össze. Sokáig a lakásán találkoztunk, majd áttettük székhelyünket a Vén Buda étterembe.

Művészettörténészek, gyűjtők és fiatal művészek – mint Kárpáti Tamás, Dienes Gábor vagy Nagy Gábor – jártak ide. Azóta jelentős anyagom is lett e három művésztől, különösen Kárpáti Tamástól, akinek „megújult reneszánsz” festészete a gyűjteményem kortárs részének központi eleme. Az asztaltársaság egyébként ma is működik, csak áthelyeztük székhelyünket a zuglói Kanizsa étterembe. Rendszeresen találkozunk, s körünkhöz számos fiatal művész is csatlakozott.

– *Milyen további kortárs irányokat jelölt ki ez a gyűjtői-művészi kör?*

Kokas Ignác: *Présházablak a felkelő holddal*, 1988

– A társaságon keresztül kötött ismeretségek révén számos mű került hozzám Kovács Pétertől, Tölg-Molnár Zoltántól, Bujdosó Ernőtől, Ujházi Pétertől, Almássy Aladártól, Szentgyörgyi Józseftől, Birkás Istvántól vagy Földi Pétertől is. Nagyon szeretem Szabó Tamás szobrait is. Ezen művészgeneráció mellől hiányzott az a kiállítás-szervezői, művészettörténeti és kritikusi támogatás, amely megadta volna nekik a nemzetközi érvényesülés lehetőségét. Különösen hiányzott e művészeknek a nyugati kiállítási, megmérettetési és befutási lehetőség. S éppen ezért volt fontos a magángyűjtői kiállítás a munkásságuk mellett.

– *Más gyűjtőket is megismertetett e kortárs művészekkel?*

– Az ilyen kölcsönhatás természetes a gyűjtők között: nem kell követni egymás példáját, de érdemes megosztani az elképzeléseket. Különösen fennáll ez a generációban egymás után következő gyűjtők között. A fiatalabb tanulhat az idősebbtől, ám éppen a kortárs művészet terén az idősebb gyűjtő figyelmét fel is hívhatja az újra. Hiszen a gyűjtő új iránti fogékonysága lanyhul, ahogy gyűjteménye letisztul az idősebb korban. Jeles kollekciója volt például Vermes Istvánnak, aki az ötvenes évektől a Magyar Rádió zenei osztályát vezette, majd brácsatanárként működött. Mindketten nagyon becsültük Tóth Menyhért

Deim Pál: *Golgota sárga felhővel*, 1999

és Kokas Ignác művészetét. Vermestől sokat tanultam etikai és esztétikai tekintetben egyaránt. Egyúttal sikerült felkeltenem a figyelmét fiatal művészek iránt, s így több művet vett is Szabó Tamástól, Földi Pétertől, Dienes Gábortól vagy Kárpáti Tamástól.

– *Volt-e személyes kapcsolata idősebb mesterrel?*

– Martyn Ferencet már nem pécsi éveim során ismertem meg, hanem budapesti lakosként jártam vissza hozzá, és közeli baráti kapcsolat alakult ki

közöttünk. Nemcsak szép képei kerültek hozzám, hanem sokat beszélgettünk is – többek között Párizsban töltött közel húsz évről, Picassóhoz vagy éppen Tihanyi Lajoshoz kötődő ottani élményeiről. Egy másik mestert, Bartha Lászlót 1974-ben ismertem meg, s szintén haláláig tartó barátság alakult ki közöttünk. Bartha Kőszegen élt, rendszeresen leveleztünk kiállításokról, művészekről. Finoman érzékelte az egyes alkotói változásokat: leveleit megjelentetésre méltó

kordokumentumnak tartom. Képeiből átfogó gyűjteményem alakult ki. Kár, hogy kevésbé volt jelen a hazai kiállítási életben, hiszen igen színvonalas műveket alkotott.

– *Hogyan szerezte meg Gruber Béla műveit?*

– Bár Grubert személyesen nem ismertem, festészetét nagyon szeretem, és sok képe került hozzám. Már akkor úgy láttam, Kondor Béla és Csernus Tibor mellett éppen Gruberben rejtett a modern magyar festészet megújulásának lehetősége a „nagy öregek” – mint Bernáth vagy Bortnyik – halála után. Sajnos a hatvanas évekre Kondor és Gruber elhunyt, Csernus külföldre ment, s az itthoni művészeti áttörés elmaradt. Bár ennek egyik tényezője az aczéli kultúrpolitika volt, inkább egy markáns művészi vezéregyéniség hiányzott. Czóbel lehetett volna ilyen, de már idős volt; Barcsay pedig visszahúzódó személyiség volt.

– *A ma élő művészek idősebb generációjából mely alkotóktól gyűjt?*

– Váli Dezsőnek mind az első Ernst Múzeum-beli kiállításáról került hozzám nagyalakú, a zsidó temető motívumára épülő kép, mind a második Ernst Múzeum-beli kiállításról kisalakú, műterembelsőt ábrázoló kép. Hasonlóan személyesen és művészi munkássága révén egyaránt közel áll hozzám Kokas Ignác, Sváby Lajos, Deim Pál és Schéner Mihály. Schéner több hatvanas években készült képét is megvettem abból az anyagból, amelynek kiállítását akkor személyesen Aczél György tiltotta be. Gyűjteményem mindannyiuk munkásságából igyekszik fontos műveket bemutatni, hiszen ezek a művészek a Kondor–Gruber–Csernus generáció megújulási törekvéseinek letéteményesei voltak. Művész és orvos gyűjtő kapcsolatának egyik érdekes gyümölcse az a pasztell, amelyet Sváby Lajos festett – operáló jobb kezemről.

– *Milyen szempontok szerint válogat a kortárs művészet ezen, gyakran eltérő irányjaiból?*

– A művésszel való személyes kapcsolatot egyre inkább elengedhetetlennek látom a modern művészet megértéséhez és élvezetéhez. Többször előfordult, hogy egy alkotói irányt csak azután kezdtem értékelni, hogy megismerkedtem a művésszel. Így van ez a kisplasztikai anyagommal is, amelyet rendszeresen gyarapítok egy műgyűjtői baráti körben, ahol közvetlenül a művészekről rendelünk munkákat (Csíkszentmihályi Róbert, Balás Eszter, Farkas Ádám, Tornai Endre András, Katona Zsuzsa és mások). Külföldről még két Salvador Daliszobrot is hoztam. Másrészt törekszem az átfogó gyűjtésre: csupán azért nem veszek meg egy képet, hogy egy újabb alkotótól is legyen

munka a gyűjteményben. Inkább megfontoltan gyűjtök: ha elkötelezem magam egy művész mellett, igyekszem több munkával reprezentálni.

– *Egyes művekben vagy gyűjteményi egységekben gondolkodik?*

– A gyűjteményt egészében szemlélem, hogy legyen egy íve a korai modern alkotóktól a kortársakig. A gyűjtemény akkor igazi érték, ha a képek összessége többet mond, mint maguk a művek egyenként. Ugyanakkor személyes ízlés szerint gyűjtök: nem szakosodom művészekre vagy irányzatokra, hanem az etikai és esztétikai ítéletem dönt, hogy egy korból milyen műveket választok. A gyűjtéshez máig mint örömet adó szenvedélyhez viszonyulok. Soha nem irigyeltem más szerzeményeit, örültem a barátok új vételeinek. Gyűjteményemet nem mérem mások elképzeléseihez vagy művészettörténeti elvárásokhoz. Ez nem verseny, ahol a legjobbnak kellene lenni. Számomra legyen jó a gyűjtemény.

– *Mennyire tekinti egységes történeti ívűnek a gyűjteményt?*

– Törekszem egy ilyen vonulat kialakítására, de nem ragaszkodom koncepciókhoz. A műgyűjtés nem filozofálás kérdése: a képeket nézni kell, nem pedig elméleteket magyarázni beléjük. Ha a gyűjtemény jó, a képek magukért beszélnek. A képekről, alkotókról lévő véleményem változik is az idő folyamán. Tóth Menyhért vagy Román György művészete például csak idővel került közel hozzám; mára viszont a kedvenceim, számos jelentős művüket őrzöm. Hasonló példa Nádler István munkássága is: korszakai közül a kezdetit és a Malevics-indíttatású, háromszög-motívumút kevésbé értékelem, mint a zenei ihletésűt, illetve a mostani, széles gesztusos képeit. Mivel először éppen a – számomra kevésbé fontos – háromszögmotívumtalálkoztam, egy ideig eltartott, mire ráéreztem más munkáinak az ízére. E folyamatban is lényeges volt a kialakuló személyes kapcsolat; s ma örömmel veszem, hogy a számomra izgalmas két korszakából van képem.

– *Eközben más festők vagy irányzatok képeitől eltávolodott.*

– Több festészeti irányzattal szemben kritikus lettem, miközben eredeti törekvéseit és főbb műveit máig nagyra tartom. Például az elmúlt évtizedek alföldi festészetének értékeit nem látom abszolútnak, s képviselőik – mint Holló László – művei már nem is szerepelnek a gyűjteményemben. Eközben ezt a nagy Németh József-képet kiválónak vélem, és az alföldiek programjából több eredeti elemet máig érvényesnek tartok. A vásárhelyi iskola, különösen Kurucz D. István korai munkái

nagyon ígéretesek voltak, úttörő szemléletet képviseltek a második világháború után. Kár, hogy a mai alföldi festészet időközben az átlagos vásárlói igényekhez alkalmazkodott, és így sematikussá vált.

– *Megjelenik-e esztétikai ítéletének változása a képek felfüggesztésében is?*

– A képek falra akasztásában is egyfajta dinamikára törekszem: sem kronologikus rendet, sem állandó helyet nem tartok a művek között. Ahogy egy idős gyűjtő barátomtól tanultam, a képeket bátran egymás mellé kell helyezni, s így ki fog ütközni közöttük a jobb és a gyengébb is. Ez pedig azt feltételezi, hogy nem előre meghatározott értékekhez igazodik a gyűjtés, hanem a gyűjtő és a művek folyamatosan változó párbeszédére épül. A magángyűjteménynek ugyanis nem múzeumi reprezentáció a célja, hanem személyes funkciója van. Menedéket jelent a világtól; megnyugvást, felüdülést ad a mindennapos feszültségektől. Ha fáradtan hazajövök, kikapcsolódom a képek között. Attól függően, hogy melyik szobában ülök le, más és más hangulatba kerülök. A gyűjtemény képeit és elhelyezésüket az határozza meg, hogy mennyire bensőséges velük együtt élni.

– *Milyen a gyűjtői jövőképe?*

– Néhány éve úgy láttam, hogy korom miatt az aktív gyűjtés számomra befejeződött, legalábbis fiatal művészek már nemigen férnek a kollekcióba. Annál nagyobb öröm volt, amikor megragadott Bukta Imre és Gaál József művészete, s mindkettőjüktől fontos műveket választottam. Az utóbbi egy-két évben pedig a még fiatalabbak felé fordultam. Tervezem, hogy gyűjtök Kovács Lehel, László Dániel és Barakonyi Zsombor munkáiból. A gyűjtésben ez az egyik legszebb vonás: örökké tart, mindig nyitott a megújulás lehetősége.